

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 1 juli 1914 kl. 5 e. m.

Utlåtande, angående regleringen av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel, omfattande anslagen till lantförsvarsdepartementet.

Departementet.

1:o) I den till riksdagen den 14 maj innevarande år avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t, under återopande av det propositionen bilagda statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, under fjärde huvudtiteln i punkten 1 föreslagit riksdagen

att i riksstaten för år 1915 uppföra anslaget till departementet med oförändrat belopp, 61,450 kronor,

samt medgiva

dels att till arvode åt en extra föredragande och en amanuens i lantförsvarsdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli må under år 1915 av tillgängliga medel utbetalas ett belopp av 10,000 kronor för år räknat att ersättas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar, dels ock att till amanuenser, vikariatsersättningar, extra vaktmästarbiträde, renskrivning m. m. vid kansliexpeditionen må, under år 1915 utöver i staten upptaget belopp av tillgängliga medel utbetalas ett belopp av 4,500 kronor att likaledes ersättas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 4 och 5 i det vid förra statsverkspropositionen den 14 januari 1914 fogade statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden.

*) Hänvisar till punkt i Kungl. Maj:ts proposition.

Utskottets
yttrande.

Förevarande framställning skiljer sig i det avseendet från vad 1913 års riksdag beslöt i ämnet, att det för extra föredraganden i lantförsvarsdepartementet och dennes biträde avsedda arvodesbeloppet av 9,000 kronor skulle för år 1915 höjas med 1,000 kronor till 10,000 kronor. Därigenom skulle dessa tjänstemän komma att beredas mera överensstämmande avlöningsförmåner med dem, som utgå till motsvarande tjänstinnehavare inom andra avdelningar av Kungl. Maj:ts kansli eller 7,000 kronor för extra föredraganden och 5,000 kronor för biträdet, i sistnämnda belopp inräknat bitrådets amanuensarvode, 2,000 kronor.

Med tillstyrkande av vad Kungl. Maj:t föreslagit får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) i riksstaten för år 1915 uppföra anslaget till departementet med oförändrat belopp, 61,450 kronor; samt

b) medgiva

dels att till arvode åt en extra föredragande och en amanuens i lantförsvarsdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli må under år 1915 av tillgängliga medel utbetalas ett belopp av 10,000 kronor för år räknat att ersättas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar,

dels ock att till amanuenser, vikariatsersättningar, extra vaktmästarbiträde, renskrivning m. m. vid kansliexpeditionen må under år 1915 utöver i staten upptaget belopp av tillgängliga medel utbetalas ett belopp av 4,500 kronor att likaledes ersättas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar.

Provisorisk löne reglering för befattningshavare i lantförsvarsdepartementet.

Provisorisk
löne reglering
för befatt-
ningshavare i
lantförsvars-
departe-
mentet.

[2.]

2:o) Under punkt 2 av huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till provisorisk löne reglering för befattningshavare i lantförsvarsdepartementet, i enlighet med i statsrådsprotokollet den 14 januari 1914 av dåvarande chefen för justitiedepartementet under andra huvudtiteln förordade grunder och villkor, å extra stat för år 1915 anvisa ett förslagsanslag av 8,120 kronor, därav högst 175 kronor må användas till höjning av vikariatsersättning under semester.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 5 och 6 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet.

Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till provisorisk lönereglering för befattningshavare i lantförvarsdepartementet, i enlighet med i statsrådsprotokollet den 14 januari 1914 av dåvarande chefen för justitiedepartementet under andra huvudtiteln förordade grunder och villkor, å extra stat för år 1915 anvisa ett förslagsanslag av 8,120 kronor, därav högst 175 kronor må användas till höjning av vikariatsersättning under semester.

Skrivmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet med dess kommandoexpedition.

3:o) Kungl. Maj:t har under punkt 3 av huvudtiteln föreslagit riksdagen att öka anslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet med dess kommandoexpedition, nu 12,968 kronor, med 71 kronor till 13,039 kronor.

Skrivmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet med dess kommandoexpedition.

Då rörande detta anslag icke föreslagits annan ändring än som erfordras för jämnande av huvudtitelns slutsumma, får utskottet hemställa,

[3.]

att riksdagen må i riksstaten för år 1915 uppföra förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet med dess kommandoexpedition med oförändrat belopp av 12,968 kronor; dock att i anslaget må göras den jämkning, som kan erfordras för jämnande av huvudtitelns slutsumma.

Arméförvaltningen.

4:o) Kungl. Maj:t har under punkt 4 av huvudtiteln föreslagit riksdagen dels att, med godkännande av vid statsrådsprotokollet fogat förslag till ny stat för arméförvaltningen öka anslaget till arméförvaltningen, nu 268,665 kronor, med 6,825 kronor till 275,490 kronor,

Arméförvaltningen.

[4.]

dels besluta, att i fråga om biträdesbefattningarna av tredje graden skola gälla de i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 14 januari 1914 angivna allmänna villkor och bestämmelser,

dels ock medgiva, att biträde av nuvarande lägre grad, som efter intjänande av båda ålderstilläggen i denna grad befordras till biträdesbefattning av nuvarande högre grad, må omedelbart komma i åtnjutande av ett ålderstillägg i den högre graden.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 7—16 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:ts förslag innebär dels att å staten för arméförvaltningen skulle uppföras en ny tjänsteman av andra lönegraden samt att två av de nuvarande kvinnliga biträdesbefattningarna av högre grad skulle förändras till befattningar av en ny typ med begynnelseavlöning av 2,000 kronor jämte två ålderstillägg å 200 kronor vardera efter 5 och 10 år, dels ock att anslaget till vikariatsersättning m. m. skulle höjas med 225 kronor.

Åt den nye tjänstemannen skulle i främsta rummet anförtros s. k. förgranskning av räkenskaperna. Utskottet, som är övertygat om betydelsen av att dylik förgranskning införes, har ansett sig böra biträda förslaget i denna del.

Å arméförvaltningens stat äro för närvarande upptagna 11 kvinnliga biträden av lägre grad med en begynnelseavlöning av 1,200 kronor och 3 sådana biträden av högre grad med begynnelseavlöning av 1,600 kronor. Såsom ovan nämnts, skulle nu två av de sistnämnda befattningarna uppflyttas till en ny typ, biträdesbefattningar av tredje graden.

Riksdagen har förut — uti punkt 48 i sin till Kungl. Maj:t den 27 februari 1914 avlätna skrivelse i anledning av vissa av Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställningar m. m. — på anförda skäl uttalat, att riksdagen icke ville motsätta sig införande i vissa särskilda fall av den nu ifrågavarande avlöningstypen för kvinnliga biträden i statens tjänst. Härom samt beträffande de principer, som enligt riksdagens mening böra vara avgörande vid bedömande av frågan, om i det särskilda fallet förutsättningarna för användande av den nya typen äro för handen, får utskottet hänvisa till riksdagens omförmälda skrivelse.

Vidkommande de i nu föreliggande framställning omhandlade båda tjänsterna, med vilka huvudsakligen bokhållerigörömmål äro förenade, framgår av utredningen, att enligt löneregleringskommitténs

mening dessa göromål med avseende å de krav de ställa på vederbörande befattningshavares kunskaper, pålitlighet och arbetsduglighet, näppeligen kunna anses stå tillbaka för de göromål, som i allmänhet måste utföras av manliga tjänstemän av första lönegraden vilka sysselsättas med bokhålleriarbeten. Vid sådant förhållande och då vad jämväl i övrigt i ärendet förekommit synes giva vid handen, att de av riksdagen i dess ovanberörda principuttalande angivna förutsättningar för den nya typens användande äro till finnandes hos nu ifrågavarande tjänster, anser sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Den ifrågasatta höjningen av anslaget till vikariatsersättning m. m. liksom Kungl. Maj:ts förslag om rätt för innehavare av biträdesbefattning av andra graden att i visst fall omedelbart komma i åtnjutande av ett utav de med tjänsten förenade ålderstilläggen får utskottet likaledes tillstyrka.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) med godkännande av det vid statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 14 maj 1914 fogade förslag till ny stat öka anslaget till arméförvaltningen, nu 268,665 kronor, med 6,825 kronor, till 275,490 kronor,

b) besluta, att i fråga om biträdesbefattningarna av tredje graden skola gälla de i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 14 januari 1914 angivna allmänna villkor och bestämmelser, samt

c) medgiva, att biträde av nuvarande lägre grad, som efter intjänande av båda ålderstilläggen i denna grad befordras till biträdesbefattning av nuvarande högre grad, må omedelbart komma i åtnjutande av ett ålderstillägg i den högre graden.

Generalitetsstaten.

5:o) I punkt 5 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, med godkännande av vid statsrådsprotokollet fogat förslag till ny stat för generalitetsstaten, öka anslaget till generalitetsstaten, nu 156,035 kronor, med 9,585 kronor, till 165,620 kronor.

Generalitets-
staten.

[5.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Generalstabens fast anställda personal.

Generalsta-
bens fast an-
ställda per-
sonal.

[6.]

6:o) Kungl. Maj:t har under punkt 6 föreslagit riksdagen att, med godkännande av vid statsrådsprotokollet fogat förslag till ny stat för generalstabens fast anställda personal, öka detta anslag nu 323,345 kronor, med 10,185 kronor, till 333,530 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Artilleristaben.

Artilleri-
staben.

[7.]

7:o) Under punkt 7 av huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, med godkännande av vid statsrådsprotokollet fogat förslag till ny stat för artilleristaben, öka detta anslag, nu 16,200 kronor, med 750 kronor, till 16,950 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Kommandantsstaten.

Kommen-
dantsstaten.

[8.]

8:o) I punkt 8 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, med godkännande av vid statsrådsprotokollet fogat förslag till ny stat för kommandantsstaten öka anslaget till kommandantsstaten nu 64,833 kronor, med 1,600 kronor, till 66,433 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Krigshögskolor.

9:o) Kungl. Maj:t har under punkt 9 föreslagit riksdagen att, med godkännande av vid statsrådsprotokollet fogat förslag till ny stat för artilleri- och ingenjörhögskolan, öka anslaget till krigshögskolor, nu 102,780 kronor, med 4,500 kronor, till 107,280 kronor.

Krigshög-
skolor.
[9.]

Beträffande utredningen i ärendet tillåter sig utskottet att hänvisa till sid. 20—30 i det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet.

För att möjliggöra en omläggning av undervisningen vid artilleri- och ingenjörhögskolan har Kungl. Maj:t föreslagit vissa förändringar beträffande de i staten för denna högskola upptagna lärararvodena, dock utan förändring av arvodenas sammanlagda belopp.

Utskottets
yttrande.

Vidare har beträffande samma stat föreslagits, dels att anslagsposten för lokalernas uppvärmning och belysning skulle höjas med 500 kronor, dels ock att anslagsposten till elevernas praktiska övningar, som för närvarande utgör 9,000 kronor, skulle i samband med införande av vinterfältövningar med högskolans elever ökas med 4,000 kronor till 13,000 kronor.

Då utskottet icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t i fråga om detta anslag föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med godkännande av det vid statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 14 maj 1914 fogade förslag till ny stat för artilleri- och ingenjörhögskolan, öka anslaget till krigshögskolor, nu 102,780 kronor, med 4,500 kronor, till 107,280 kronor.

Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet.

10:o) Under förmälan att med anledning av den föreslagna nya härordningen en omläggning av 1915 års kurser vid skjutskolan bör äga rum, vilken omläggning dock kan ske utan att någon höjning av det till skolan utgående anslaget behöver vidtagas, har Kungl. Maj:t under punkt 10 föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1915 upp-

Skjutskolan
för infanteriet
och
kavalleriet.
[10.]

taga anslaget till skjutskolan för infanteriet och kavalleriet med oförändrat belopp 60,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Krigsskolan.

Krigsskolan.

[11.]

11:o) I punkt 11 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, med godkännande av vid statsrådsprotokollet fogat förslag till nya stater för krigsskolan och reservofficerskurser, öka anslaget till krigsskolan, nu 132,860 kronor, med 4,350 kronor, till 137,210 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 30—36 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet.

Det stora antalet elever vid officerskurserna å krigsskolan har, enligt vad utredningen giver vid handen, sedan flera år tillbaka nödvändiggjort en uppdelning av varje års kurs på två föreläsning- och examensavdelningar. Detta jämte viss annan omständighet har medfört, att utöver de fem biträdande lärare, som avlönas av det för närvarande i krigsskolans stat för ändamålet upptagna beloppet, 3,100 kronor, fyra sådana lärare måst anställas för skötande av undervisningen och examinationen, var och en inom sin ämnesgrupp; och har Kungl. Maj:t årligen medgivit, att till dessa lärare finge av de å nämnda stat uppkommande besparingar, i den mån de därtill lämnade tillgång, utbetalas arvoden å 500 kronor för dem var eller tillsammans 2,000 kronor. Kungl. Maj:t har nu föreslagit, att sistnämnda belopp skulle uppföras å stat, för vilket ändamål ovanberörda anslagspost, 3,100 kronor, skulle höjas med 2,000 kronor till 5,100 kronor.

På enahanda sätt, som nyss nämnts, har Kungl. Maj:t under flera år anvisat 2,500 kronor årligen för anställande vid officerskurserna av ökad stallbetjäning, som blivit erforderlig, sedan antalet till skolan utackorderade hästar ökats från 20 till 30. För uppförande av detta belopp å krigsskolans stat skulle det för betjäningens avlönande beräknade beloppet, 23,858 kronor, höjas med 2,500 kronor till 26,358 kronor.

Vidare föreslår Kungl. Maj:t, att det i staten för krigsskolan upptagna arvodet till läraren i militärförvaltning, 300 kronor, skulle, sedan undervisningsskyldigheten i ämnet överflyttats från redogöraren vid

krigsskolan till en särskild av generalintendenten utsedd intendentur-tjänsteman, höjas med 450 kronor till 750 kronor.

Beträffande staten för reservofficerskurser föreslås, att ett däri upptaget arvode å 300 kronor till redogöraren skulle utgå ur staten såsom en följd därav, att den hittillsvarande redogöraren avgått, ävensom att anmärkning 1 till staten, vilken innehåller föreskrift i nyssnämnda hänseende, likaledes skulle utgå. Då två reservofficerskurser hållas årligen, föranleder berörda förändring en anslagsminskning av 600 kronor.

Då utskottet icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må med godkännande av vid statsrådsprotokollet över lantförsvärens den 14 maj 1914 fogade förslag till nya stater för krigsskolan och reservofficerskurser, öka anslaget till krigsskolan, nu 132,860 kronor, med 4,350 kronor till 137,210 kronor.

Avlöning och rekrytering m. m.

12:o) Kungl. Maj:t har i punkt 12 föreslagit riksdagen
dels att, med godkännande av vid statsrådsprotokollet fogade förslag till nya stater jämte därvid fogad sammanfattning, minska anslaget till avlöning och rekrytering m. m., nu 18,203,600 kronor, med i jämt tal 39,376 kronor, till 18,164,224 kronor,

dels och medgiva,

att, därest under år 1915 vakans i bataljonsläkarbeställning kommer att inträffa vid något eller några av Livregementets grenadjärer, Första livgrenadjärregementet, Jönköpings regemente, Dalregementet, Hälsinge regemente, Norra skånska infanteriregementet, Södra skånska infanteriregementet, Vaxholms grenadjärregemente, Positionsartilleriregementet, Svea trängkår eller Skånska trängkåren, beställningen icke tillsättes, utan den nya organisationen tillämpas vid dessa truppförband;

att, därest under år 1915 vakans i bataljonsläkarbeställning kommer att inträffa vid Livregementets husarer, beställningen icke tillsättes, men innehavaren av regementsläkarbeställningen bibehålles vid sina innehavande avlöningsförmåner;

att, därest under år 1915 vakans i regementsläkarbeställning kommer att inträffa vid truppförband (med undantag för femskvadronsregemente), där antalet beställningar skall minskas, beställningen tillsättes

Avlöning och
rekrytering
m. m.
[12.]

med avlöning för nye tjänstinnehavaren enligt ny stat, därest den nya organisationen kan genomföras, men eljest efter den gamla staten, till dess genom en av bataljonsläkarnas avgång den nya organisationen kan tillämpas vid detta truppförband;

att, därest under år 1915 vakans i regementsläkarbeställningen vid Livregementets husarer kommer att inträffa, beställningen icke tillsettes, utan den nya organisationen tillämpas vid detta truppförband; samt

att för genomförandet av fältläkarkårens nya organisation, i vad den avser de ordinarie läkarna vid andra truppförband än dem, där läkarbeställningarna redan blivit i staterna uppförda enligt förenämnda organisation, må användas i första hand de löner och dagavlöningar, som finnas uppförda i staterna för läkarbeställningarna vid de truppförband, där sagda beställningar ännu äro uppförda enligt äldre organisation och där vid vakans den nya organisationen får genomföras i överensstämmelse med förut angivna grunder, samt än vidare de medel, som i truppförbandsstaterna uppförts såsom befälsavlöning, men på grund av vakanser icke komma till användning för sitt ändamål.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Avskedspremier åt underbefäl av manskapet.

Avskedspremier åt underbefäl av manskapet.

[13.]

13:o) I punkt 13 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för beredande av avskedspremier åt underbefäl av manskapet i enlighet med av Kungl. Maj:t utfärdade närmare bestämmelser å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 60,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Ökad avlöning för de till tjänstaldern äldsta bataljonsläkarna och bataljonsveterinärerna.

Ökad avlöning för de till tjänstaldern äldsta bataljonsläkarna och bataljonsveterinärerna.

[14.]

14:o) Med tillstyrkande av vad Kungl. Maj:t i punkten 14 av huvudtiteln föreslagit och under hänvisning till den å sid. 68—69 i det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet förebrakta utredningen, får utskottet hemställa,

att riksdagen må *minska* anslaget till ökad avlöning för de till tjänstaldern äldsta bataljonsläkarna och bataljonsveterinärerna, nu 68,289 kronor, med 4,124 kronor till 64,165 kronor.

Avlöning till extra bataljonsläkare.

15:o) I punkt 15 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka anslaget till avlöning till extra bataljonsläkare, nu 36,000 kronor, med 12,000 kronor till 48,000 kronor.

Avlöning till extra bataljonsläkare.

[15.]

Utredningen i detta ärende förekommer å sid. 69—70 av nyssnämnda protokoll.

Enligt det av 1911 års riksdag fattade beslutet om fältläkarkårens organisation skulle, sedan den nya organisationen blivit fullständigt genomförd, extra bataljonsläkarnas antal utgöra högst 44. Med förevarande framställning avses att genom inrättande av 6 nya extra bataljonsläkarbeställningar öka dessas antal från nuvarande 18 till 24; och har utskottet icke haft något att däremot erinra.

Utskottets yttrande.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må öka anslaget till avlöning till extra bataljonsläkare, nu 36,000 kronor, med 12,000 kronor till 48,000 kronor.

Tillfällig löneförbättring åt en yngre bataljonsläkare.

16:o) Med tillstyrkande av vad Kungl. Maj:t i punkt 16 av huvudtiteln föreslagit, får utskottet hemställa,

Tillfällig löneförbättring åt en yngre bataljonsläkare.

att riksdagen må till tillfällig löneförbättring (extra lönetillägg) åt en yngre bataljonsläkare å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 500 kronor, att utgå under förutsättning att denne läkare icke åtnjuter löneförhöjningar enligt den nya organisationen för fältläkarkåren och att han fullgör minst 50 dagars årlig tjänstgöring under beväringsskrytskola vid vederbörligt truppförband.

[16.]

Extra lönetillägg för en del betjänte.

Extra löne-
tillägg för en
del betjänte.

17:o) I enlighet med vad Kungl. Maj:t i punkt 17 föreslagit, får utskottet hemställa,

[17.]

att riksdagen må till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 januari 1914 angivna grunder, av extra lönetillägg för innevarande år åt vissa betjänte, som åtnjuta avlöning från fjärde huvudtitelns medel, å extra stat för år 1915 såsom förslagsanslag anvisa ett belopp av 205 kronor.

Ersättning åt vissa löntagare i följd av arméns omorganisation.

Ersättning åt
vissa lönta-
gare i följd
av arméns
omorga-
nisation.

18:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i punkt 18 av huvudtiteln framställda förslag får utskottet hemställa,

[18.]

att riksdagen må minska anslaget till ersättning åt vissa löntagare i följd av arméns omorganisation, nu 9,922 kronor, med 1,384 kronor till 8,538 kronor.

Dagavlöningsstillägg åt indelt manskap.

Dagavlönings-
tillägg
åt indelt
manskap.

[19.]

19:o) Under punkt 19 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för utbetalande av tillägg till dagavlönning åt indelt manskap med 2 kronor till korpral, vicekorpral och menig beställningsman samt 2 kronor 10 öre till annan menig för tjänstgöring i egenskap av underbefäl, instruktör eller beställningsman vid skolor och övningar, utom vanliga repetitionsövningar, å extra stat för år 1915 anvisa, utöver det belopp, som må komma att särskilt anvisas i anledning av inkallelse under 1915 års vår och sommar av en andra årsklass, ett förslagsanslag av 200,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Hyra, expenser m. m. vid truppförbanden.

20:o) Kungl. Maj:t har i punkt 20 föreslagit riksdagen att minska anslaget till hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, nu 123,200 kronor, med 1,000 kronor till 122,200 kronor.

Hyra, expenser m. m. vid truppförbanden.

Utredningen i frågan förekommer å sid. 74—77 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet. [20.]

Av Bohusläns och Skaraborgs regementens inflyttning i sina nya kaserneetablissemang föranledes en minskning i detta anslag med 2,000 kronor, motsvarande det belopp, som förut upptagits för hyra m. m. av nämnda regementens expeditiionslokaler. Å andra sidan föreslås en ökning av expensanslagen för vissa truppförband med tillhopa 1,000 kronor. I sin helhet skulle anslaget sålunda minskas med 1,000 kronor.

Utskottets yttrande.

Med tillstyrkande av vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit får utskottet hemställa,

att riksdagen må minska anslaget till hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, nu 123,200 kronor, med 1,000 kronor till 122,200 kronor.

De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning m. m.

21:o) Kungl. Maj:t har under punkt 22 av huvudtiteln föreslagit riksdagen, att, med godkännande av vid statsrådsprotokollet fogat förslag till ny stat för rullföringsområdesbefälhavarna med biträden å fastlandet, öka anslaget till de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning m. m., nu 2,805,513 kronor, med i jämnt kronotal, 245,824 kronor till 3,051,337 kronor.

De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning m. m.

[22.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Ersättning för rustning och rotering.

Ersättning för
rustning och
rotering.
[23.]

22:o) Kungl. Maj:t har under punkt 23 föreslagit riksdagen att minska anslaget till ersättning för rustning och rotering, nu 700,000 kronor, med 50,000 kronor till 650,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 95 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet.

Då utskottet icke har något att erinra mot den av Kungl. Maj:t gjorda framställningen, får utskottet hemställa,

att riksdagen må minska anslaget till ersättning för rustning och rotering, nu 700,000 kronor, med 50,000 kronor till 650,000 kronor.

Intendenturkåren.

Intendentur-
kåren.
[24.]

23:o) I punkt 24 av huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen, att, med godkännande av vid statsrådsprotokollet fogat förslag till ny stat för intendenturkåren, öka anslaget till intendenturkåren, nu 684,559 kronor, med 16,013 kronor till 700,572 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Ålderstillägg.

Ålderstillägg.
[25.]

24:o) Under punkt 25 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka anslaget till ålderstillägg, nu 93,600 kronor, med 900 kronor till 94,500 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Mötesbidrag åt vissa officerare och underofficerare.

25:o) Kungl. Maj:t har i punkt 26 av huvudtiteln föreslagit riksdagen att för tilldelande av mötesbidrag åt vissa officerare och underofficerare enligt i statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för den 14 januari 1914 angivna grunder å extra stat för år 1915 anvisa ett förslagsanslag av 130,988 kronor.

Mötesbidrag
åt vissa
officerare och
underofficerare.
[26.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 101—114 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet.

Till utskottet hava hänvisats två likalydande motioner i förevarande ämne, avgivna den ena (nr 52) inom första kammaren av herrar *Adolf Dahl* och *Frithiof Söderbergh* och den andra (nr 31) inom andra kammaren av herr *P. Nilsson* i Bonarp m. fl. Uti dessa motioner hemställas, att riksdagen måtte för tilldelande år 1914 av mötesbidrag åt vissa officerare och underofficerare med vederlikar enligt statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för den 14 januari 1914 angivna grunder anvisa ett förslagsanslag av 160,000 kronor.

Motioner.

Till stöd för sin hemställan hava motionärerna anfört följande:

»I 1914 års förra statsverksproposition liksom i nu föreliggande har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för tilldelande av mötesbidrag åt vissa officerare och underofficerare med vederlikar för år 1915 anvisa ett förslagsanslag av 130,988 kronor.

De officerare och underofficerare, som här avses, tillhöra Första och Andra livgrenadjärregementena, Västgöta, Södermanlands, Kronobergs och Kalmar regementen samt Norra och Södra skånska infanteriregementena. För dessa infanteriregementen beräknas nämligen icke kaserner kunna bli färdiga 1915, varför största delen av personalen nödgas att ungefär halva året uppehålla sig å övningsplatserna, vilka äro mer eller mindre avlägsset belägna från vederbörliga regementens förläggningssorter, där personalen eljest i regel är skyldig att vara bosatt. Givet är, att genom dessa förhållanden icke obetydliga extra kostnader skola åsamkas nämnda personal och denna i ekonomiskt hänseende skall bli sämre ställd än motsvarande personal vid infanteriets truppförband i övrigt. Den av Kungl. Maj:t gjorda framställningen synes därför vara väl grundad.

De skäl, som anföras för tilldelande av mötesbidrag 1915, kunna emellertid med fog anföras för tilldelande av sådant bidrag även innevarande år. Sedan beväringsrekrytskolan utsträckts till 150 dagar och

snart sagt all officers- och underofficerspersonal tages i anspråk för denna skola samt flertalet infanteriregementen erhållit kaserner, framträda olikheterna i ekonomiskt hänseende mellan de kasernerade och icke kasernerade infanteriregementenas personal ännu skarpare än förut. Då nu ett, som det vill synas, välgrundat förslag att utjämna dessa olikheter föreligger, torde rättvisa och billighet fordra, att detta förslag snarast möjligt tillämpas. Några praktiska svårigheter att låta mötesbidraget utgå redan från och med innevarande år torde icke finnas.

Ett särskilt skäl att tilldela mötesbidrag redan från och med år 1914 ligger dessutom däri, att enligt 1901 års beslut härordningens genomförande skulle vara avslutat med år 1913. Under övergångstiden kunna ojämnheter så i det ena som i det andra hänseendet vanligen icke alldeles undvikas, men nu, då övergångstiden är slut, bör det mera än någonsin vara en statens angelägenhet att såvitt möjligt söka utjämna de olikheter i ekonomiskt hänseende, som ännu bestå mellan i övrigt likställd personal, och att icke låta vissa regementens officerare och underofficerare bliva ekonomiskt lidande, därför att kasernbyggnaderna icke hunnit avslutas samtidigt med härordningens genomförande i övrigt.

Uti statsverkspropositionen beräknas mötesbidrag för allenast åtta infanteriregementens personal under år 1915. Ett redan innevarande åt utgående sådant bidrag torde emellertid böra beräknas för ytterligare tvenne regementen, nämligen Jönköpings och Älvsborgs, vilkas kaserner ännu icke äro färdiga. Den för mötesbidragets tilldelande år 1914 erforderliga summan torde med anledning härav kunna beräknas uppgå till omkring 160,000 kronor.»

Utskottets
yttrande.

Av utredningen i ämnet framgår, att med det i denna punkt begärda anslaget avses att för officerare och underofficerare vid de icke kasernerade infanteriregementena i någon mån underlätta bärandet av de olägenheter, varmed även tjänstgöringen å regementets vanliga övningsplats är förenad. Detta skulle ske genom utbetalning av ett särskilt mötesbidrag i vissa fall, då officerare och underofficerare med vederlikar vid Första och Andra livgrenadjärregementena, Västgöta, Södermanlands, Kronobergs och Kalmar regementen samt Norra och Södra skånska infanteriregementena, vilka icke äga sitt stadigvarande hemvist vid eller i omedelbar närhet till vederbörligt regementes mötesplats, vore beordrade att för deltagande i beväringsskolor eller repetitionsövning tjänstgöra å samma mötesplats. Mötesbidraget skulle tillerkännas endast gifta officerare och underoffi-

cerare; och borde med gift likställas den, som varit gift och fortfarande hade minderåriga barn hos sig. Bidragets belopp skulle utgöra för varje dag för överste, överstelöjtnant, major och kapten 2 kronor samt för löjtnant, underlöjtnant, fanjunkare och sergeant 1 krona 50 öre.

Utskottet har icke haft annat att erinra mot vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit än att, då det av utredningen i ämnet framgår, att det ifrågasatta mötesbidraget avsetts att tillgodokomma jämväl officerares och underofficerares vederlikar, detta synes böra i beslutet uttryckligen angivas.

Det i förenämnda motioner framställda förslaget innebär att mötesbidrag enligt de av Kungl. Maj:t föreslagna grunderna skulle utgå redan för innevarande år icke blott för ovannämnda åtta infanteriregementens personal utan jämväl för motsvarande personal vid Jönköpings och Älvsborgs regementen, vilkas kaserner ännu icke äro färdiga.

Då utskottet finner det ur principiell synpunkt betänkligt att å 1915 års stat uppföra anslag för utbetalande av löneförmåner för innevarande år, anser sig utskottet icke böra tillstyrka bifall till föreliggande motioner.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

a) att riksdagen må för tilldelande av mötesbidrag åt vissa officerare och underofficerare med vederlikar enligt i statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 14 januari 1914 angivna grunder å extra stat för år 1915 anvisa ett förslagsanslag av 130,988 kronor.

b) att herrar Dahls och Söderberghs motion nr 52 och herr P. Nilssons m. fl. motion nr 31 icke må till någon riksdagens vidare åtgärd föranleda.

Provisoriskt avlöningstillägg åt officerare och underofficerare med vederlikar vid Bodens trupper.

26:o) Kungl. Maj:t har vidare i punkt 27 föreslagit riksdagen att för beredande enligt i statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 14 maj 1914 angivna grunder av ett provisoriskt avlöningstillägg åt officerare och underofficerare med vederlikar vid Bodens trupper å extra stat för år 1915 anvisa ett förslagsanslag av 60,000 kronor.

Provisoriskt
avlöningstill-
lägg åt under-
officerare med
vederlikar vid
Bodens trup-
per.

Utredningen i detta ärende återfinnes å sid. 41—54 av statsrådsprotokollet.

[27.]

Motioner.

Uti en inom första kammaren avgiven, till utskottet hänvisad motion nr 53 har herr *H. Biörklund* hemställt, att det av Kungl. Maj:t begärda förslagsanslag för beredande av provisoriskt avlöningstillägg åt officerare och underofficerare med vederlikar vid Bodens trupper måtte utsträckas att omfatta även provisoriskt avlöningstillägg med 150 kronor om året åt underofficerare med vederlikar vid de i Umeå, Östersund och Sollefteå förlagda trupper samt att för den skull anslaget måtte höjas till förslagsvis 96,000 kronor.

Beträffande de skäl motionären anfört till stöd för sitt förslag tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Vidare hava herrar *A. J. Wedin* och *E. F. Hellberg* i Lycksele uti en inom andra kammaren avgiven motion nr 154 hemställt, att riksdagen med ändring av vad som föreslagits i den vid denna riksdag avlämnade statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln, 27 punkten, måtte besluta, att för beredande av ett provisoriskt avlöningstillägg åt underofficerare med vederlikar vid Bodens trupper samt vid de i Umeå, Östersund och Sollefteå förlagda trupper, beräknat att utgå med 200 kronor om året åt dem vid Boden och med 150 kronor om året åt de övriga, å extra stat för år 1915 anvisa ett förslagsanslag av 60,000 kronor.

I fråga om de skäl, som ligga till grund för denna hemställan, hava motionärerna hänvisat till motiveringen i den av motionärerna m. fl. vid innevarande års första riksdag i andra kammaren, med anledning av i till samma riksdag avlämnade statsverksproposition under fjärde huvudtiteln, 22 punkten, framställda förslag om provisoriskt avlöningstillägg åt underofficerare med vederlikar tillhörande vissa i Norrland förlagda truppförband, väckta motion nr 157 om komplettering av ovannämnda avlöningsförslag.

Utskottets
yttrande.

Vid behandling av två vid 1913 års riksdag väckta motioner om kallortstillägg åt underofficerare vid vissa truppförband i Norrland yttrade statsutskottet bland annat följande. »Det torde icke kunna förnekas, att på grund av de klimatiska förhållandena i denna landsända avlöningsförmånerna för de dit förlagda befälskårerna icke torde förslå till levnadskostnadernas bestridande i samma mån som för deras vederlikar i sydligare delar av landet. Det vore också tänkbart, att sådana skiljaktigheter lämpligen skulle genom beviljande av kallortstillägg i någon mån kunna utjämnas, såsom förut skett beträffande exempelvis telegraf- och järnvägstjänstemän, men då torde sådant tillägg böra tillkomma såväl officerare som underofficerare ävensom deras vederlikar. Utskottet

håller emellertid före, att, därest Kungl. Maj:t möjligen skulle finna omständigheterna i förenämnda avseende giva anledning till någon åtgärd, Kungl. Maj:t icke läser underlåta att taga frågan under omprövning. De nu väckta motionerna i ämnet anser emellertid utskottet sig så mycket mindre kunna tillstyrka som, enligt vad utskottet redan antytt, dessa endast avse en del av ifrågakvarande befälspersonal.»

Uti den till riksdagen den 14 januari 1914 avlätna statsverkspropositionen föreslog Kungl. Maj:t under punkten 22 riksdagen att för beredande av provisoriskt avlöningstillägg åt underofficerare med vederlikar vid Bodens trupper å extra stat för år 1915 anvisa ett förslagsanslag av 30,000 kronor. Enligt föredragande departementschefens mening borde nämligen dylikt avlöningstillägg endast utgå till den del av personalen därstädes, som syntes hava den minsta ekonomiska bärkraften. Avlöningstillägget var avsett att utgå med 200 kronor om året till såväl fanjunkare som sergeanter jämte vederlikar. Detta förslag hava herrar Wedin och Hellberg upptagit i sin förenämnda motion.

Enligt Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag skulle dylikt avlöningstillägg utgå med förenämnda belopp icke endast till underofficerare med vederlikar utan jämväl till officerare med vederlikar.

Departementschefen har i ämnet anfört, att frågan om avlöningstillägg åt befälspersonalen vid de i Boden förlagda truppförbanden icke syntes böra definitivt lösas, förrän man kunde intaga en bestämd ståndpunkt till frågan om anordnande av passagesystemet i avseende å Bodens trupper. Med hänsyn härtill innebär det av Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget allenast en provisorisk avlöningsförbättring.

Då det icke läser vara uteslutet, att därest passagesystem införes vid Bodens trupper detsamma kommer att vinna tillämpning för såväl officerare som underofficerare med vederlikar, anser utskottet, att förbättring i avlöningsförmånerna, varom nu är fråga, tillsvidare bör utgå såsom provisoriskt lönetillägg och uppföras å extra stat. Däremot kan utskottet icke finna, att giltiga skäl blivit framlagda för att utskottet nu skulle frångå den av statsutskottet år 1913 uttalade uppfattning, att ett sådant tillägg bör tillkomma såväl officerare som underofficerare ävensom deras vederlikar. Det är nämligen tydligt, att olägenheterna av ortens avskilda läge, dyra levnadsförhållanden och besvärliga förbindelser med det övriga riket måste göra sig fullt ut lika kännbara för officerarne och deras vederlikar som för underofficerarne och deras vederlikar; och för alla finnes samma svårighet att genom arbete å fritid förskaffa sig en välbehörlig förstärkning av den för förhållandena däruppe knappa avlöningen. I fråga om bostadsförhållandena äro officerarne t. o. m. vida

sämre ställda än underofficerarne, i det att, enligt vad utskottet erfarit, närmare ett 40-tal av dessa förstnämnda måste genom förhyrning förskaffa sig bostäder, under det att för underofficerarne, med ett undantag när, lämpliga bostäder upplåtas i kronans hus.

Då utskottet med hänsyn till det nu anförda finner det med rättvisa och billighet oförenligt att begränsa avlöningsförbättringen till underofficerskåren, anser sig utskottet hava fullgoda skäl att tillstyrka det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget.

Vidkommande herr Biörklunds motion ävensom herrar Wedins och Hellbergs motion i övrigt är det utskottets uppfattning, att förhållandena i Umeå, Östersund och Sollefteå ingalunda äro likartade med dem i Boden i de avseenden, varom nu är fråga. Arméförvaltningen har icke heller ansett tillräcklig anledning förefinnas att bereda någon särskild avlöningsförmån i form av kallortstillägg eller dylikt åt personal vid de truppförband, som äro förlagda till förstnämnda tre platser. Då därjämte en sådan åtgärd möjligen skulle kunna medföra konsekvenser, vilka utskottet icke är i tillfälle att nu bedöma, får utskottet redan av denna anledning avstyrka sistberörda motioner.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å herrar Biörklunds samt herrar Wedins och Hellbergs ovanberörda motioner, i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, må för beredande, enligt de i statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 14 maj 1914 angivna grunder, av ett provisoriskt avlöningstillägg åt officerare och underoffierare med vederlikar vid Bodens trupper å extra stat för år 1915 anvisa ett förslagsanslag av 60,000 kronor.

Arméns mathållning.

Arméns mathållning. 27:o) I punkt 28 av huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka anslaget till arméns mathållning, nu 7,166,612 kronor, med 458,614 kronor till 7,625,226 kronor.

[28.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen yttra sig, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Furagering av arméns hästar.

28:o) Kungl. Maj:t har i punkt 29 av huvudtiteln föreslagit riksdagen att öka anslaget till furagering av arméns hästar, nu 3,353,740 kronor, med 420,481 kronor till 3,774,221 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen yttra sig, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Furagering
av arméns
hästar.

[29.]

Arméns munderingsutrustning.

29:o) I punkt 30 av huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka anslaget till arméns munderingsutrustning, nu 4,152,190 kronor, med i jämnt krontal 263,805 kronor till 4,415,995 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen yttra sig, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Arméns
munderings-
utrustning.

[30.]

Anskaffning av nya uniformer för armén.

30:o) Kungl. Maj:t har i punkt 31 av huvudtiteln föreslagit riksdagen att av det för anskaffning av nya uniformer för armén av 1906 års riksdag beviljade anslag, 6,000,000 kronor, å extra stat för år 1915 anvisa återstoden, 800,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 139—140 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit, hemställer,

att riksdagen må av det för anskaffning av nya uniformer för armén av 1906 års riksdag beviljade anslag, 6,000,000 kronor, å extra stat för år 1915 anvisa återstoden, 800,000 kronor.

Anskaffning
av nya
uniformer
för armén.

[31.]

Arméns diverse intendenturbehov.

Arméns diverse intendenturbehov. [32.] 31:o) I punkt 32 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka anslaget till arméns diverse intendenturbehov, nu 716,661 kronor, med, i jämnt tal 45,862 kronor, till 762,523 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen yttra sig, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen anmäla.

Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten.

Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten. [33.] 32:o) I punkt 33 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, nu 1,809,623 kronor, med i jämnt tal 99,002 kronor till 1,908,625 kronor. Över detta förslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen yttra sig, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Inköp av inventarier i nya kasernetablissemang.

Inköp av inventarier i nya kasernetablissemang. [34.] 33:o) I enlighet med vad Kungl. Maj:t under punkt 34 av denna huvudtitel föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för inköp av inventarier i nya kasernetablissemang å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 50,000 kronor.

Premiering av lastautomobiler.

Premiering av lastautomobiler. [35.] 34:o) Kungl. Maj:t har under punkt 35 föreslagit riksdagen att i riksstaten under fjärde huvudtiteln uppföra ett nytt ordinarie anslag å 40,000 kronor benämnt »premiering av lastautomobiler, reservationsanslag».

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 144—149 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Den ifrågasatta åtgärden avser i första hand att bereda tillgång vid mobilisering till lastautomobiler av sådan beskaffenhet, att de kunna användas för krigsbruk, men även att säkerställa arméns behov under militära fredsövningar av lämpliga lastautomobiler.

Utskottet inser till fullt behovet för arméns räkning av lämpliga lastautomobiler för såväl krigs- som fredsbruk, men sätter i fråga, om det föreslagna sättet att bereda tillgång till dylika, nämligen att genom premiering med avsevärda belopp förmå enskilda dels att anskaffa lastautomobiler av viss godkänd typ, dels ock att mot viss ersättning i fredstid ställa automobilerna till arméns förfogande, är det i ekonomiskt avseende lämpligaste.

Det synes nämligen utskottet kunna medföra betydande olägenheter för många automobilägare att nödgas i fredstid på anfordran ställa sina automobiler till arméns disposition, olägenheter, vilka man synbarligen sökt motväga genom att beräkna statsbidraget till det avsevärda beloppet av omkring 4,000 kronor för varje automobil, förutom dagshyra m. m. under den tid bilen i fredstid användes för arméns räkning.

Sannolikt skulle premiebeloppet kunna nedbringas, därest kravet på automobilernas obligatoriska ställande till arméns förfogande under fredstid kunde frångås och premieringen avsåge endast att säkerställa tillgången på erforderligt antal lastautomobiler för mobilisering. Fredsbehovet skulle då fyllas *dels* genom inköp årligen av ett mindre antal lastautomobiler, vilka äro erforderliga för personalens övning och säkerligen i åtskilliga garnisonsorter skulle, i likhet med vad som redan nu är händelsen vid ett truppförband, erhålla daglig användning under tiden mellan fälttjänstövningarna, varigenom kostnaderna för truppförbandens körslor åtminstone i vissa fall skulle nedbringas, *dels*, i den mån så bliver behöfligt, genom förhyrande på grund av frivillig uppgörelse av sådana automobiler, till vilkas anskaffande staten lämnat bidrag.

Utskottet anser därför, att på denna sistnämnda grund en utredning bör verkställas och föreläggas riksdagen, innan något premieringssystem vinner tillämpning. För att emellertid bereda tillfälle till anskaffande av ett mindre antal lastautomobiler av för armén lämplig typ ävensom för utförande av försök med nämnda lastautomobiler anser utskottet att det av Kungl. Maj:t begärda beloppet av 40,000 kronor bör anvisas på extra stat för år 1915; och synes det som om de automobiler, som för detta anslag varda anskaffade, böra finna lämplig användning såväl för den dagliga tjänsten vid ett antal truppförband som ock under fälttjänstövningar.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må för inköp av och försök med lastautomobiler på extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 40,000 kronor.

Fortsatt anskaffning av nya eldhandvapen.

Fortsatt an-
skaffning av
nya eldhand-
vapen.

[36.]

35:o) I punkt 36 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen
dels att för fortsatt anskaffning av nya eldhandvapen (gevär och
karbiner) bevilja ett anslag av 965,000 kronor samt härav å extra stat
för år 1915 anvisa 165,000 kronor;

dels ock medgiva, att av den behållning, som beräknas vid 1914
års slut hava uppkommit å de hittills för dylik anskaffning anvisade
medel, 100,000 kronor må tagas i anspråk för sådant ändrande av
redan befintliga vapen och ersättande av förslitna pipor, som betingas
av antagandet av ny ammunition.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid.
150—153 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsråds-
protokollet.

Utskottets
yttrande.

Enligt vad utredningen giver vid handen avses att under år 1915
anskaffa 3,000 gevär och 7,000 karbiner samt under påföljande två år
ytterligare 20,000 gevär. Kostnaderna härför hava beräknats till 365,000
kronor för år 1915 och sammanlagt 800,000 kronor för åren 1916 och
1917. För täckande av kostnaderna för år 1915 skulle användas dels
200,000 kronor av behållningen å anslaget till fortsatt anskaffning av
nya eldhandvapen, dels ock 165,000 kronor, som enligt Kungl. Maj:ts
förslag skulle anvisas på extra stat för år 1915 av det nu begärda
anslaget.

Med tillstyrkande av vad Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit,
får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) för fortsatt anskaffning av nya eldhandvapen
(gevär och karbiner) bevilja ett anslag av 965,000
kronor samt härav å extra stat för år 1915 anvisa
165,000 kronor, och

b) medgiva, att av den behållning, som beräknas
vid 1914 års slut hava uppkommit å de hittills för
dylik anskaffning anvisade medel, 100,000 kronor må
tagas i anspråk för sådant ändrande av redan befintliga
vapen och ersättande av förslitna pipor, som betingas
av antagandet av ny ammunition.

Fortsatt anskaffning av mobiliseringsammunition för eldhandvapen samt uppförande av behövliga förrådslokaler därför.

36:o) Kungl. Maj:t har i punkt 37 föreslagit riksdagen att av det utav 1909 års riksdag för fortsatt anskaffning av mobiliseringsammunition för eldhandvapen samt uppförande av behövliga förrådslokaler därför beviljade anslaget, 3,000,000 kronor, å extra stat för år 1915 anvisa 600,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 153—155 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet.

Till det vid 1913 års statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet framhöll departementschefen de fördelar, som införande av spetskuleammunition vid armén skulle medföra. Emellertid har, enligt vad av utredningen framgår, uppkommit fråga dels att i sammanhang med antagandet av ny ammunition öka den nuvarande gevärskalibern, dels ock att övergå till s. k. torpedkuleammunition i stället för förut ifrågasatt spetskuleammunition; och har Kungl. Maj:t förordnat om försök i dessa avseenden, men äro dessa försök ännu icke slutförda.

Utskottet vill med anledning härav framhålla angelägenheten av att ifrågavarande försök så bedrivs, att de snarast möjligt må leda till ett slutligt resultat. Det är av stor vikt, såväl att anskaffningen av mobiliseringsammunition snarast möjligt må kunna fortsättas som ock att därvid icke anskaffas sådan ammunition, som inom kort kräver ersättning med annat slag.

Under uttalande härav får utskottet hemställa,

att riksdagen må av det utav 1909 års riksdag för fortsatt anskaffning av mobiliseringsammunition för eldhandvapen samt uppförande av behövliga förrådslokaler därför beviljade anslaget, 3,000,000 kronor, å extra stat för år 1915 anvisa 600,000 kronor.

Anskaffning av ny fältartillerimateriel.

37:o) Med tillstyrkande av vad Kungl. Maj:t under punkt 38 av huvudtiteln föreslagit riksdagen och under återopande av vad det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet sid. 155 och 156 i denna fråga innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må av det utav 1909 års riksdag till anskaffning av ny fältartillerimateriel beviljade

Bihang till senare rikslagens protokoll 1914. 11 saml. 1 avd. 1 häft. (Nr 1.) 4

Fortsatt anskaffning av mobiliseringsammunition för eldhandvapen samt uppförande av behövliga förrådslokaler därför.

[37.]

Utskottets yttrande.

Anskaffning av ny fältartillerimateriel.

[38.]

anslaget, 3,000,000 kronor, å extra stat för år 1915 anvisa återstoden, 620,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel under år 1914 förskjuta sistnämnda belopp för att sedermera ersättas av vad sålunda anvisats.

Fortsatt anskaffning av pistoler m. m.

Fortsatt
anskaffning
av pistoler
m. m.
[39.]

38:o) Då utskottet icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t under punkt 39 av denna huvudtitel föreslagit, får utskottet under hänvisning till den å sid. 156—158 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet förebrakta utredningen hemställa,

att riksdagen må för fortsatt anskaffning av pistoler m. m. å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 30,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel under år 1914 förskjuta beloppet för att sedermera ersättas av förevarande anslag.

Fortsatt anskaffning av gevärshantverkarkistor.

Fortsatt
anskaffning
av gevärshantverkarkistor.
[40.]

39:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 40 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen och under återopande av vad nyssnämnda statsrådsprotokoll den 14 januari 1914 å sid. 158 i ärendet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för fortsatt anskaffning av gevärshantverkarkistor å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 20,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel under år 1914 förskjuta beloppet för att sedermera ersättas av förevarande anslag.

Arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens övningar och materiel.

Arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens övningar och materiel.
[41.]

40:o) I punkt 41 av huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka anslaget till arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens övningar och materiel, nu 1,299,740 kronor, med 143,850 kronor till 1,443,590 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Kasernbyggnader.

41:o). I punkt 42 av huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att utav det av 1906 års riksdag till uppförande av kasernetablissemang för femton infanteriregementen beviljade anslaget, 21,744,000 kronor, å extra stat för år 1915 anvisa 1,400,000 kronor.

Kasern-
byggnader.

[42.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen anmäla.

Komplettering av fältingenjör- och krigsbromaterielen vid Svea och Göta ingenjörkårer.

42:o) På grund av Kungl. Maj:ts i punkt 43 av huvudtiteln därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

Komplettering
av fältingen-
jör- och krigs-
bromaterielen
vid Svea och
Göta ingenjör-
kårer.

att riksdagen må av det för komplettering av fältingenjör- och krigsbromaterielen vid Svea och Göta ingenjörkårer av 1913 års riksdag beviljade anslaget, 152,000 kronor, å extra stat för år 1915 anvisa återstoden 82,000 kronor.

[43.]

Uppförande av intendenturförråd för vissa truppförband.

43:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t i punkt 44 föreslagit riksdagen får utskottet hemställa,

Uppförande
av intenden-
turförråd för
vissa trupp-
förband.

att riksdagen må av det för uppförande av intendenturförråd för vissa truppförband beviljade anslaget, 406,000 kronor, å extra stat för år 1915 anvisa 125,000 kronor.

[44.]

Uppförande av förrådsbyggnader för vinterfordon vid vissa truppförband.

44:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts därom i punkt 45 gjorda framställning får utskottet hemställa,

Uppförande
av förråds-
byggnader för
vinterfordon
vid vissa
truppförband.

att riksdagen må av det till uppförande av förrådsbyggnader för vinterfordon vid vissa truppförband beviljade anslaget, 237,000 kronor, å extra stat för år 1915 anvisa återstoden 162,000 kronor.

[45.]

Ordnande av landstormsförråd.

Ordnande av
landstormsförråd.

[46.]

45:o) Kungl. Maj:t har i punkt 46 av fjärde huvudtiteln föreslagit riksdagen att för ordnande av landstormsförråd å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 225,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att därav under år 1914 av tillgängliga medel förskjuta 55,300 kronor för att sedermera ersättas av förevarande anslag.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 78—85 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Enligt senast uppgjorda beräkningar skulle intendenturutrustningen, frånräknat landstormsblusarna, ävensom sjukvårdsutrustningen för de 105 äldre landstormsområdena kräva 748,101 kronor 25 öre. Härför skulle emellertid, enligt vad utredningen giver vid handen, finnas tillgängliga 88,000 kronor av det å extra stat för år 1914 beviljade extra anslaget till landstormen, vadan således för ändamålet behövde beviljas 660,101 kronor 25 öre. En del härav, 169,700 kronor, har nu föreslagits att upptagas på extra stat för år 1915.

För de fyra landstormsområdena inom Älvsborgs norra inskrivningsområde, som avsetts att omedelbart organiseras, har erforderlig intendenturutrustning och sjukvårdsutrustning beräknats draga en kostnad av i runt tal 55,300 kronor, vilket belopp ansetts böra disponeras redan under år 1914.

För år 1915 begäres alltså för omförmälda ändamål ett anslag av (169,700 + 55,300 =) 225,000 kronor, varav 55,300 kronor avsetts att förskjutas under år 1914.

Med tillstyrkande av vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för ordnande av landstormsförråd å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 225,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att därav under år 1914 av tillgängliga medel förskjuta 55,300 kronor för att sedermera ersättas av förevarande anslag.

Fullbordande av befästningsarbetena vid Boden.

Fullbordande
av befästnings-
arbetena vid
Boden.

[47.]

46:o) Med anledning av vad Kungl. Maj:t under punkt 47 av denna huvudtitel föreslagit och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet för den 14 januari 1914 sid. 171—176 i ärendet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må utav det för fullbordande av befästningsarbetena vid Boden beviljade anslaget, 7,134,500 kronor, å extra stat för år 1915 anvisa 170,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel under år 1914 förskjuta sist nämnda belopp för att sedermera ersättas av vad som sålunda anvisats.

Anläggning av en elektrisk kraftstation i Boden m. m.

47:o) Kungl. Maj:t har i punkt 48 av huvudtiteln föreslagit riksdagen att för anläggning av en elektrisk kraftstation i Boden m. m. bevilja ett anslag av 216,000 kronor samt härav å extra stat för år 1915 anvisa 117,000 kronor.

Anläggning av
av en elektrisk
kraftstation i
Boden m. m.

[48.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 176—186 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet.

Beträffande det förslag till anläggning av en elektrisk kraftstation i Boden m. m., slutande å en anläggningskostnad av 200,000 kronor, som av Kungl. Maj:t förelades 1913 års riksdag, yttrade riksdagen bland annat, att det syntes riksdagen vara påtagligt, att belysningen inom Bodens fästningsområde icke kunde under krigstid vara beroende av den nuvarande, utom nämnda område belägna kraftstationen. Emellertid funne riksdagen den av Kungl. Maj:t föreslagna utvägen att inom fästningsområdet uppföra en belysningscentral, med vilken samtliga etablissemangen genom långa ledningar skulle stå i förbindelse och som även skulle uthyra elektrisk ström, icke vara ur alla synpunkter tilltalande; och beslöt riksdagen på anförda skäl att icke bifalla Kungl. Maj:ts då framlagda förslag.

Utskottets
yttrande.

Med beaktande av vad riksdagen i ämnet uttalat, har ny utredning av frågan blivit gjord, därvid olika alternativ till frågans lösande framlagts. Vid prövning av de olika alternativen hava såväl elektriska provningsanstalten, som i denna fråga representerar den tekniska sakkunskapen, som i ärendet hörda myndigheter förordat det av Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget, vilket i huvudsak överensstämmer med den lösning av frågan, som förelades 1913 års riksdag. Den då beräknade anläggningskostnaden har emellertid ökats till 216,000 kronor, enligt uppgift beroende dels på nödtvungen ändring i fråga om motorerna och ökade materialpriser, dels ock därpå att för beredandet av större säkerhet mot beskjutning räknats med uteslutande jordkablarna.

Av utredningen i ärendet framgår, att det av Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget är det i ekonomiskt avseende fördelaktigaste av de i

ärendet uppgjorda alternativen samt att de hörda militära myndigheterna icke ansett den av riksdagen ifrågasatta fördelen av att kraftkällorna vore belägna på skilda ställen böra förhindra antagandet av det alternativ, som avsåg anläggande av en enda kraftstation. Med hänsyn härtill och då det är påtagligt, att frågan icke kan föras vidare genom ytterligare utredning, men det däremot är av synnerlig vikt, att en kraftcentral i Boden så snart ske kan kommer till stånd, finner sig utskottet nu böra förorda Kungl. Maj:ts förslag och får sålunda hemställa,

att riksdagen må för anläggning av en elektrisk kraftstation i Boden m. m. bevilja ett anslag av 216,000 kronor samt härav å extra stat för år 1915 anvisa 117,000 kronor.

Uppförande av bostadsbyggnad för personal vid vätgasverket i Boden.

Uppförande
av bostads-
byggnad för
personal vid
vätgasverket
i Boden.

48:o) Kungl. Maj:t har under punkt 49 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att för uppförande av en bostadsbyggnad för personal vid vätgasverket i Boden å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 18,000 kronor.

[49.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 187 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokoll.

Utskottets
yttrande.

I punkt 12 av fjärde huvudtiteln har Kungl. Maj:t beträffande anslaget till avlöning och rekrytering m. m. föreslagit, att å staten för fortifikationen måtte från och med år 1915 uppföras jämte vissa andra beställningar 1 tygverkmästare och 4 tyghantverkare. Av dessa voro tygverkmästaren och 1 tyghantverkare redan föreslagna i förra statsverkspropositionen och avsedda för skötande av det numera färdiga vätgasverket i Boden — en uppgift, som medföljer ballongmaterielens handhavande därstädes.

Utskottet har i punkt 12:o) av detta utlåtande förklarat sig framdeles under riksdagen komma att avgiva utlåtande över Kungl. Maj:ts förslag rörande det sist omnämnda anslaget.

Den nu ifrågavarande framställningen om uppförande av en bostadsbyggnad för personal vid vätgasverket i Boden sammanhänger visserligen med nyssberörda förslag om uppförande å stat av en tygverkmästare och en tyghantverkare, men då extra personal redan är anställd för gasverkets skötsel och avståndet till närmaste kaserner är alltför stort för att denna personal där lämpligen skulle kunna hava

sin bostad, synes det under alla förhållanden vara nödvändigt, att en bostadsbyggnad på platsen uppföres.

Emot den föreslagna byggnadens storlek synes intet vara att erinra; och har utskottet inhämtat att, därest gniststation blir förlagd till platsen, någon ytterligare bostadsbyggnad icke av denna anledning kommer att erfordras.

Med tillstyrkande av vad Kungl. Maj:t i ämnet föreslagit, får utskottet sålunda hemställa,

att riksdagen må för uppförande av en bostadsbyggnad för personal vid vätgasverket i Boden å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 18,000 kronor.

Uppförande av förrådsbyggnader för fälttelegrafmateriel.

49:o) I punkt 50 av huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för uppförande av förrådsbyggnader för fälttelegrafmateriel å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 31,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 187—188 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot ifrågavarande framställning, hemställer,

att riksdagen må för uppförande av förrådsbyggnader för fälttelegrafmateriel å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 31,000 kronor.

Uppförande av förrådsbyggnader för fälttelegrafmateriel.

[50.]

Uppförande av förrådsbyggnad för fältballongmateriel.

50:o) I punkt 51 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för uppförande av förrådsbyggnad för fältballongmateriel å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 16,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 188 och 189 av statsrådsprotokollet för den 14 januari 1914.

Då utskottet icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för uppförande av förrådsbyggnad för fältballongmateriel å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 16,000 kronor.

Uppförande av förrådsbyggnad för fältballongmateriel.

[51.]

Uppförande av ett ridhus inom Bodens ingenjörkårs etablissemang.

Uppförande av ett ridhus inom Bodens ingenjörkårs etablissemang. [52.]

51:o) Kungl. Maj:t har i punkt 52 föreslagit riksdagen att för uppförande av ett ridhus inom Bodens ingenjörkårs etablissemang å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 32,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva yttrande, vilket utskottet härigenom skolat för riksdagen

anmäla.

Uppförande av en officersbarack å Laxön.

Uppförande av en officersbarack å Laxön. [53.]

52:o) Vidare har Kungl. Maj:t under punkt 53 av huvudtiteln föreslagit riksdagen att för uppförande av en officersbarack å Laxön å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 25,000 kronor.

Beträffande den i ärendet lämnade utredningen får utskottet hänvisa till sid. 192—194 av statsrådsprotokollet för den 14 januari 1914.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit, hemställer,

att riksdagen må för uppförande av en officersbarack å Laxön å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 25,000 kronor.

Nybyggnadsarbeten för vissa trängkårers trängförråd.

Nybyggnadsarbeten för vissa trängkårers trängförråd. [54.]

53:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 54 av denna huvudtitel föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för nybyggnadsarbeten för vissa trängkårers trängförråd bevilja ett anslag av 153,000 kronor samt därav å extra stat för år 1915 anvisa 75,000 kronor.

Det frivilliga skytteväsendets befrämjande.

Det frivilliga skytteväsendets befrämjande. [55.]

54:o) Kungl. Maj:t har i punkten 55 av huvudtiteln föreslagit riksdagen att till det frivilliga skytteväsendets befrämjande å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 1,080,000 kronor samt medgiva,

att av detta anslag ett belopp av 473,600 kronor, motsvarande ammunitionsbidraget, ställes till förfogande av arméförvaltningens artilleridepartement för anskaffning av spetskuleammunition, mot det att departementet till skytteförbundens överstyrelse utlämnar 11,840,000 skarp-laddade patroner m/94.

Den i ärendet lämnade utredningen återfinnes å sid. 197—218 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande anslag utgår för år 1914 med 975,000 kronor. Den betydande ökningen av anslaget med 105,000 kronor, som Kungl. Maj:ts förslag innebär, beror huvudsakligen därpå, att antalet anslagsberättigade skyttar för år 1915 beräknats till 148,000 emot 135,000 för år 1914 samt att för anordnande av en riksskyttetävling i Stockholm beräknats ett belopp av 30,000 kronor, under det att i anslagsberäkningen för innevarande år upptagits 8,000 kronor för riksskyttetävling i Malmö. I övrigt avses med den begärda anslagsökningen att höja följande anslagsposter, nämligen till hyra för lokal åt skytteförbundens överstyrelse med 400 kronor, till inköp av skyttemärken m. m. med 3,000 kronor, till extra understöd åt Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens skytteförbund med tillhoppa 2,500 kronor samt till ordnande av skjutbanor m. m. med 9,500 kronor.

I likhet med föregående år föreslår Kungl. Maj:t, att ammunitionsbidraget till skyttarna skall i sin helhet tilldelas dessa in natura, samt att motsvarande anslagsbelopp ställes till arméförvaltningens artilleridepartements förfogande för anskaffning av spetskuleammunition. Här emot har utskottet intet annat att erinra än att då spetskuleammunition ännu icke blivit fastställd såsom typ för den nya mobiliseringsammunitionen, det synes lämpligast att i nyssnämnda sammanhang använda ordet mobiliseringsammunition.

I övrigt anser sig utskottet böra tillstyrka vad Kungl. Maj:t i fråga om detta anslag föreslagit.

Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen må till det frivilliga skytteväsendets befrämjande å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 1,080,000 kronor samt medgiva, att av detta anslag ett belopp av 473,600 kronor, motsvarande ammunitionsbidraget, ställes till förfogande av arméförvaltningens artilleridepartement för anskaffning av mobiliseringsammunition, mot det att departementet till skytteförbundens överstyrelse utlämnar 11,840,000 skarpladdade patroner m/94.

Anordnande av vinterrekrytskolor vid vissa icke kasernerade infanteriregementen.

Anordnande av vinterrekrytskolor vid vissa icke kasernerade infanteriregementen. 55:o) I punkt 56 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande av vinterrekrytskolor vid vissa icke kasernerade infanteriregementen å extra stat för år 1915 anvisa ett förslagsanslag av 100,000 kronor. Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

[56.]

anmäla.

Arméns sjuk- och veterinärvård samt hovbeslag m. m.

Arméns sjuk- och veterinärvård samt hovbeslag m. m. 56:o) I punkt 57 av denna huvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att öka anslaget till arméns sjuk- och veterinärvård samt hovbeslag m. m., nu 362,167 kronor, med i jämt krontal 19,631 kronor till 381,798 kronor.

[57.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva yttrande, vilket utskottet skolat härmed för riksdagen

anmäla.

Befrämjande av det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.

Befrämjande av det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig. 57:o) Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t i punkt 58 av huvudtiteln föreslagit riksdagen, får utskottet hemställa,

[58.]

att riksdagen må, i likhet med vad under föregående år ägt rum, till befrämjande av det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 10,000 kronor.

Anskaffning av sjukvårdsutrustning för Bodens fästning.

Anskaffning av sjukvårdsutrustning för Bodens fästning. 58:o) Kungl. Maj:t har i punkt 59 föreslagit riksdagen att för anskaffning av sjukvårdsutrustning för Bodens fästning å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 48,363 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att under år 1914 av tillgängliga medel förskjuta beloppet för att sedermera ersättas av förevarande anslag.

[59.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 220 och 221 av det vid förra statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot den gjorda framställningen, hemställer,

att riksdagen må för anskaffning av sjukvårdsutrustning för Bodens fästning å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 48,363 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att under år 1914 av tillgängliga medel förskjuta beloppet för att sedermera ersättas av förevarande anslag.

Remontering m. m.

59:o). I punkt 61 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att minska anslaget till remontering m. m. nu 1,080,025 kronor, med 315,050 kronor, till 764,975 kronor. Remontering
m. m.
[61.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom skolat för riksdagen

anmäla.

Lega av hästar för truppförbandens exercis.

60:o) Kungl. Maj:t har i punkt 62 föreslagit riksdagen, dels att i riksstaten för år 1915 upptaga förevarande anslag under titel »lega av hästar för truppförbandens exercis» dels ock att minska detta anslag, nu 727,728 kronor med 433 kronor till 727,295 kronor. Lega av
hästar för
truppförbandens exercis.
[62.]

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Ersättning för förskott.

61:o) Under punkt 63 av huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till täckande av vissa förskott å extra stat för år 1915 anvisa, i jämnt krontal, ett anslag av 212,931 kronor. Ersättning för
förskott.
[63.]

Under hänvisning till vad härutinnan uti statsrådsprotokollet för den 14 januari 1914 (sid. 231—232) meddelats, får utskottet hemställa

att riksdagen må till täckande av vissa förskott å extra stat för år 1915 anvisa, i jämnt krontal, ett anslag av 212,931 kronor.

Åtgärder för civilanställning m. m.

Åtgärder för
civilanställ-
ning m. m.

[64.]

62:o) Kungl. Maj:t har under punkt 64 av huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående åtgärder för civilanställning åt fast anställt manskap vid krigsmakten ävensom värnpliktiga efter avslutad militär tjänstgöring m. m., för ändamålet beräkna ett anslag å extra stat för år 1915 å 20,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom skolat för riksdagen

anmäla.

Fortsatt utveckling av arméns krigskarteutrustning m. m.

Fortsatt ut-
veckling av
arméns krigs-
karteutrust-
ning.

[65.]

63:o) Kungl. Maj:t har i punkt 65 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att för fortsatt utveckling av arméns krigskarteutrustning m. m. å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 56,500 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel under år 1914 förskjuta beloppet för att sedermera ersättas av förevarande anslag.

Beträffande den i ärendet lämnade utredningen får utskottet hänvisa till sid. 233 av statsrådsprotokollet för den 14 januari 1914.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må för fortsatt utveckling av arméns krigskarteutrustning m. m. å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 56,500 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel under år 1914 förskjuta beloppet för att sedermera ersättas av förevarande anslag.

Övriga ordinarie anslag.

Övriga ordi-
narie anslag.
[21, 60,
66.]

64:o) Beträffande de i nu gällande riksstat under fjärde huvudtiteln upptagna ordinarie anslag, som icke här ovan blivit särskilt omnämnda, har någon förändring icke ifrågasatts; och får utskottet hemställa,

att samtliga de ordinarie anslag under fjärde huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda, må i riksstaten för år 1915 upptagas till oförändrade belopp.

Stockholm den 30 juni 1914.

På utskottets vägnar:

KARL STAAFF.

Avvikande meningar.

Vid punkten 25

av herrar greve *Hugo Hamilton* och *Hans Andersson*, som yrkat, att utskottets yrkande bort hava följande lydelse:

»Av utredningen i ämnet framgår, att med det i denna punkt begärda anslaget avsetts att för officerare och underofficerare vid de icke kasernerade infanteriregementena i någon mån underlätta bärandet av de olägenheter, varmed även tjänstgöringen å regementets vanliga övningsplats är förenad. Detta skulle ske genom utbetalande av ett särskilt mötesbidrag i vissa fall, då officerare och underofficerare med vederlikar vid Första och Andra livgrenadjärregementena, Västgöta, Södermanlands, Kronobergs och Kalmar regementen samt Norra och Södra skånska infanteriregementena, vilka icke ägde sitt stadigvarande hemvist vid eller i omedelbar närhet till vederbörligt regementes mötesplats, vore beordrade att för deltagande i bevärningsrekrytskola eller repetitionsövning tjänstgöra å samma mötesplats. Mötesbidraget skulle tillerkännas endast gifta officerare och underofficerare; och borde med gift likställas den, som varit gift och fortfarande hade minderåriga barn hos sig. Bidragets belopp skulle utgöra för varje dag för överste, överstelöjtnant, major och kapten 2 kronor samt för löjtnant, underlöjtnant, fanjunkare och sergeant 1 krona 50 öre.

Det i förenämnda motioner framställda förslaget innebär, att mötesbidrag enligt de av Kungl. Maj:t föreslagna grunderna skulle utgå redan för innevarande år icke blott för ovannämnda åtta infanteriregementens personal utan jämväl för motsvarande personal vid Jönköpings och Älvsborgs regementen, vilkas kaserner ännu icke äro färdiga.

Förslaget om utbetalande av ett särskilt mötesbidrag i vissa fall åt officerare och underofficerare med vederlikar vid de ännu icke kasernerade infanteriregementena finner utskottet vara väl grundat och anser sig fördenskull böra tillstyrka, att dylikt mötesbidrag utbetalas enligt de i statsrådsprotokollet angivna grunder.

Emellertid håller utskottet, i likhet med förenämnda motionärer, före, att mötesbidrag enligt berörda grunder bör utgå redan för innevarande år. Sedan den vid 1901 års riksdag beslutade övergångstiden gått till ända, utan att de för regementena erforderliga kasernbyggnadsarbetena blivit avslutade, synes det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att staten så långt sig göra låter håller den personal skadeslös som med anledning härav åsamkas särskilda ekonomiska uppoffringar. Utskottet finner sig därför böra tillstyrka bifall till det i motionerna framställda förslaget.

Motionärerna hava beräknat det för år 1914 erforderliga beloppet till 160,000 kronor. Häremot har utskottet icke något att erinra. För utbetalande av mötesbidrag under år 1915 skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag erfordras 130,988 kronor. Det belopp, som för ändamålet bör anvisas å 1915 års stat, uppgår således till 290,988 kronor.

Då det av utredningen i ämnet framgår, att det ifrågasatta mötesbidraget avsetts att tillgodokomma jämväl officerares och underofficerares vederlikar, synes detta böra i beslutet uttryckligen angivas.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag samt herrar Dahls och Söderberghs motion nr 52 och herr P. Nilssons m. fl. motion nr 31, må för tilldelande av mötesbidrag åt vissa officerare och underofficerare med vederlikar under åren 1914 och 1915 enligt i statsrådsprotokollet över lantförvarsärenden den 14 januari 1914 angivna grunder å extra stat för år 1915 anvisa ett förslagsanslag av 290,988 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel under år 1914 förskjuta ett belopp av högst 160,000 kronor för att sedermera ersättas av vad sålunda anvisats.»

Vid punkten 26

av herr *Liljedahl*, som därvid yttrat: »Utskottet anser, att den princip, som Kungl. Maj:t lagt till grund för begäran om ett extra mötesbidrag åt vissa officerare och underofficerare vid sådana trupp-

förband, som ännu ej fått kasärner uppförda åt sig, nämligen *behovsprincipen*, även bort ligga till grund för begäran om ett provisoriskt avlöningstillägg åt officerare och underofficerare med vederlikar vid Bodens trupper. Denna princip hävdar, att *gifta* befälspersoner framför allt äro i behov av sådana extra avlöningstillägg, som bero av fördyrade levnadsomkostnader. Gäller detta, såsom Kungl. Maj:t riktigt påvisar, i Östergötland, Västergötland, Södermanland, Småland och Skåne, så gäller det givetvis också i Norrbotten. När befälspersoner i ogift stånd ej ansetts behöva något extra mötesbidrag i de fem förstnämnda provinserna, så bör samma tanke fasthållas även beträffande provisoriskt avlöningstillägg åt officerare och underofficerare med vederlikar vid Bodens trupper eller också bära olika belopp anslås till gifta och ogifta.»

Vid punkten 34

dels av herr *F. W. Thorsson* och herr *Johansson* i Uppmålby, som yrkat, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

»Den ifrågasatta åtgärden — — — — —
— — — — — staten lämnat bidrag.

I samband med frågan om lastautomobiler har i ovanomförmälda statsrådsprotokoll meddelats, att »beträffande personautomobiler föreligger däremot förslag att inslå på en annan väg, nämligen att bilda en särskild frivillig automobilkår, skyldig att tjänstgöra vid mobilisering och vissa fredsövningar. Tillträde till denna kår skulle emellertid stå öppet endast för ledamot av kungl. automobilklubben, inom vilken även kårens styrelse skulle väljas; och om någon av kårens medlemmar, vilka skulle åtnjuta av Kungl. Maj:t bestämd rang med gradbeteckning, avginge ur kungl. automobilklubben, skulle han därigenom även utan vidare upphöra att tillhöra kåren.»

Att åtgärder vidtagas i syfte att under krig och fred säkerställa arméns behov av personautomobiler, synes utskottet välbetänkt, men utskottet finner det betänkligt att uppställa såsom fordran, att varje enskild automobilägare eller förening, som av intresse för försvaret vill ställa en eller flera automobiler till arméns förfogande, skall för denna åtgärd åläggas medlemskap i kungliga automobilklubben.

Frågan om lämpligaste sättet att i krig och fred tillgodogöra sig inom landet befintliga automobiler och motoreyklar bör upptagas till förnyad omprövning.

Utskottet anser därför, att på dessa grunder en utredning bör verkställas och föreläggas riksdagen, innan någon premiering av lastautomobiler eller av personautomobiler vinner tillämpning.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts föreliggande förslag icke för närvarande må vinna riksdagens bifall.»

och dels av herrar *Petrén* och *E. A. Nilson* i Örebro.

Vid punkten 54

av herrar *F. W. Thorsson* och *Johansson* i Uppmälby, som yrkat avslag å Kungl. Maj:ts framställning under förevarande punkt.

Närvarande vid den slutliga behandlingen:

av punkterna 1—24 samt 27—64: herrar *Staaß*, *Trygger*, *Bergström*, *Swartz*, greve *Hugo Hamilton*, *Petersson*, friherre *Gripenstedt*, *Ericson*, *Kvarnzelius*, *Wrangel*, greve *Carl Hamilton*, *Lindblad*, *Hellberg*, *Lindman*, *Branting*, *Andersson* i Skivarp, *Thorsson*, greve *Raoul Hamilton*, *Persson* i Stallerhult, *Rydén*, *Petrén*, *Hellner*, *Larsson* i Västerås och *E. A. Nilson* i Örebro;

av punkterna 25 och 26: herrar *Staaß*, *Bergqvist*, *Bergström*, *Swartz*, greve *Hugo Hamilton*, *Petersson*, friherre *Gripenstedt*, *Ericson*, *Kvarnzelius*, *Wrangel*, greve *Carl Hamilton*, *Lindblad*, *Hellberg*, *Lindman*, *Svensson* i Skönsberg, *Andersson* i Skivarp, *Thorsson*, greve *Raoul Hamilton*, *Persson* i Stallerhult, *Johansson* i Uppmälby, *Liljedahl*, *Hellner*, *Larsson* i Västerås, *E. A. Nilson* i Örebro.